

לעיתים, בלילה, כשציפי לא הצליחה להירדם, היא כתבה. היא כתבה על קרחת ועל פחד, על ילדים ועל תפילה. היא התייחסה לסרטן שלה כאל יישות נפרדת, עצמאית, ודיברה עליה בלשון נקבה כעל "היא" ולא כעל "הוא". היא נתנה לקטעים הליליים הללו את הכותרת "זו לא אני, זו הסרטן שלי".

זו לא אני, זו הסרטן שלי

אני בחורה שקטה, יושבת בדיון ומחשבת אם מתאים כבר להשמיע את קולי ומה בכלל יש לי לומר. קיבלתי חינוך טוב, קול באשה. צריך הצדקה טובה להשמיע את קולך.

והנה, מאז שיש לי סרטן, נפער בי צורך לדבר, לשיר, לדרוש, להשמיע את קולי. ועל כן אני חושדת שזו לא אני, זה הסרטן שלי. או מוטב לומר: זו הסרטן שלי.

הסרטן שלי: התפרצות של תאים שמכפילים את עצמם ללא רסן, אינטנסיביות של יצירה שלא מוכנה להגביל את עצמה לחוקי בניית התאים בגופי... אני מרגישה אותה בתוכי משתוללת בלי רשות דיבור, מתרבה בניגוד לתוכניות המתאר, בונה בנייה לא חוקית, מתנחלת, מתפרצת לדלתות לא פתוחות...

ארבע לפנות בוקר. היא מעירה אותי שאשב לכתוב.

יש מי שאומרים שהקרבה הפתאומית למוות משחררת חרצובות ומסירה הגנות ודאגות מ"מה יאמרו", או אולי מעוררת רצון עז למצות את החיים ולחיותם בדיוק כמו שרצית ולא בכפוף לשום תכתיב חברתי.

ואני אומרת – כלומר, זו היא שאומרת – יש פה עודף חיים, יש איזו דחיפות אינטנסיבית של בריאה, יצירה, עשייה. שהרי באמת, למען הסדר הציבורי, עדיף שרובנו נהיה רדומים רוב הזמן, רדומים במובן שרבי נחמן התכוון אליו כשדיבר על האנשים הישנים את רוב ימיהם. אלו שסיפורי המעשיות שלו נועדו לעוררם משנתם. כשרדומים מקבלים בשקט את הסדר הקיים. אנשים רדומים קל לטלטל ממקום למקום, קל להחתיים על טפסים, קל לשנע לאורך הלוח העברי, ולרוחב הטקסים והטקסטים. עולם כמנהגו. גלגל מסתובב לו. הכל סבבה.

אבל היא מעירה אותי. ארבע לפנות בוקר, ודורשת שאעיר את כולם כי בא לה להשתגע, ובא לה לדבר וכולם ישנים. באמת-באמת יש לה מחשבות גדולות כאלו על הקיום עצמו. על החד-פעמיות הבלתי נתפסת של קיומנו.

היה לה איזה רגע אתמול כשבאוטו התנגן איזה אלתרמן ישן ויפה, שהיא הרגישה לרגע אחד מתפעם את פלא החיות הזו למול חידת המוות. הרגישה ממש. ומהי התפעמות אם לא פעימת הרגע, חריגת התודעה מהרצף המנמנם

אל מבט יחיד ומטלטל?! ולאן מובילה ההתפעמות הזו? האם לשמירה על הקיים מכל משמר, או שמא למהפכה, לפני שיהיה מאוחר מדי?

פחד

כשאביתר בנאי שר "תן לשינוי לצמוח, אל תפחד מהפחד", הוא ודאי לא התכוון לשינויים שצומחים מתוך הגוף, ברקמות, ולפחד מסרטן. אבל הפחד מסרטן הוא יצור מעניין למדי, ושווה להתבונן בו. השבוע דיברתי עם ידיד שפחד להתקשר אליי כי לא ידע מה מצבי, והודה שהוא חי בפחד מתמיד מהיום בו ייוודע לו שהוא חולה בסרטן. ריחמתי עליו, הוא מפחד. אני לא.

כל מי ששמע לראשונה שיש לי סרטן, ראיתי בעיניו או שמעתי בקולה את אימת הסרטן, ב-C גדולה. הנחתי שהיא או הוא חומלים עליי, כמו שאני התבוננתי בעבר באנשים שחצו את הקווים לעבר אותו אזור מסומן, שטח C. לא היה לי נעים לומר להם שעבורי הסרטן הוא C קטנה ויומיומית. יום ראשון ניתוח, יום שני בדיקות, יום שלישי קרחת, יום רביעי ביטוח לאומי.

הפחד כביר וגדול ולא מתחשב בנתונים, בנסיבות, בהקשר, במצב הגוף והנפש. הוא מציב את עצמו ומשתלט ללא כל ביסוס, והאירוע עצמו תמיד כל-כך אחר וכל-כך מורכב משלל אירועים קטנים וחלקיים שהפחד לא לקח בחשבון, כי הוא אקסטרה-לארג' והם יומיומיים כאלו, מדיום. כמו שהבן שלי אומר, תמיד קורה מה שלא חשבת עליו. ולכן אם לקראת הטיול השנתי חששת ונלחצת מנחשים, מהתייבשות, מללכת לאיבוד וכאלה, בסוף תמצא את עצמך מנווט כמו גשש בדואי ונופל ממיטת הקומותיים באכסנייה.

אבל מה ללחץ מטיול שנתי ולאימת הסרטן? סרטן הוא חולי, וסבל ומוות, והוא לא מזמן שום פסגה נאדרה בערוב היום.

ואף על פי כן, אני מתעקשת. הפחד שייך רק לכם, הבריאים. אני וסרטנתי כבר הסכנו זו לזו. אני מקווה שהיא קצת חוששת ממני, אך אני לעומת זאת לא מפחדת כלל. אני בשטח C ודברים שרואים מכאן לא רואים משם. ובעיקר, שם רואים סרטים, וכאן רואים את המציאות נכוחה.

והמציאות שלי ושל סרטנתי מורכבת מרגעים קשים וקשים יותר, ולצידם רגעים יפים ויפים יותר, ואפילו רגעים נדירים ונדירים עוד יותר. ושלא תחשבו שזה בגלל שכבר יש לי ושאני יודעת איך ממגרים אותה. ואני אפילו יודעת כבר שזה לא נכון שמי שחטף סרטן אחד מחוסן מפני סרטן אחר. אין כללים.

הכלל היחיד הוא זה של ר' נחמן, רבנו. כל העולם כולו גשר צר מאוד. כל העולם כולו. כל רגע הרה סכנה. כל רגע הרה יצירה. בכל מקום זמן אפשר למות. בכל מקום זמן אפשר לחיות. בכל מקום זמן אפשר לחשוב שחיים ובעצם להיות קצת מתים. או, בלשונו של רבנו, לחשוב שערים ובעצם להמשיך לישון.

מה שבטוח, הסרטן מעיר. ובמקרה שלי מעירה. מעירה משינה, מעירה מפחדים, מעירה לחיות כל רגע ורגע, כל מקום ומקום, כל העולם כולו. לחיות בערנות, בזהירות, במסירות ובהתרגשות, בדיוק כמו אלו שיש בבטן כשעוברים על גשר צר. מאוד. והכלל, והעיקר, לא לפחד כלל. וסרטנתי מוסיפה: ובלי יוצאים מן הכלל, כולל גם סרטן.